РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу.
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба висилати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVI. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., вівторок 2. цьвітня 1918. Ч. 39. VOL. XXVI. JERSEY CITY, N. J., Tuesday, April 2, 1918. No. 39.

ВЕЛИКА РІШАЮЧА БИТВА ПІД АМІЄН.

100.000 американського війска візьме участь у великій битві.

Німці заняли Полтаву і зближають ся до Харкова і Катеринослава.

Українське правительство заборонило уживанє на Україні московської мови.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on April 1, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

УКРАЇНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ЗАБОРОНИЛО УЖИВАНЄ МОСКОВСЬКОЇ МОВИ.

ЛОНДОН, 29. мая. — **Українське правительство проголосило заборону уживаня московської мови.**

(Повисше наведена заборона відносить ся правдоподібно до уживаня московської мови яко урядової в українських державних інституціях).

НІМЦІ ЗАНЯЛИ МІСТО ПОЛТАВУ.

Їх війска зближають ся до Харкова і Катеринослава.

МОСКВА, 30. марта. — **Наступ німецьких війск на Україні відбуваєть ся без перестанку дальше. ВЧЕРА ЗАНЯЛИ ВОНИ ПОЛТАВУ, яку підпалили і в части знищили.**

Німецькі війска маширують тепер на Харків і на Катеринослав, де мають находити ся великі засоби збіжа.

Війска робітничих і салдатських „саветів" ставлять декуди значно сильний опір, але без успіху, стараючи ся здержати німецьку повінь, яка заливає найбогатійші землі Росії.

НІМЕЦЬКІ ВІЙСКА ЗБЛИЖАЮТЬ СЯ ДО КУРСКА.

ЛОНДОН, 29. марта. — Як се доносить телеграма бюра Райтера, петроградські часописи подають вістку, **що німецькі війска розпочали в середу наступ в напрямі міста Курска** (столиця курської губернії), яке лежить 300 миль на полудне від Москви.

Передні сторожі німецького війска мають находити ся у віддаленю 12 миль від міста.

Австрія мусить посилати своїм війскам поживу.

ЖЕНЕВА, 30. марта. — **Австрійське правительство є обовязане посилати поживу для своїх війск на Україні,** як се подає польська пресова аґенція в Льозані на підставі вістий, одержаних з Черновець.

Передівсім є вичерпані засоби хліба. Австрійці вислали дня 23. марта 100 ваґонів пшениці на Україну.

ОДЕСА МАЄ ВИЙТИ В СКЛАД УКРАЇНСЬКОЇ РЕПУБЛИКИ.

Москва протестує проти занятя Одеси і достави оружа до Фінляндії.

МОСКВА, 28. марта. — Російське міністерство заграничних справ вислало до Німеччини протест проти занятя Одеси німецькими й австрійськими війсками, а також проти достави Німцями оружа Фінляндії після підписаня мирового договору.

Німецьке правительство в справі занятя Одеси відповіло, що місто є частию України і тому занятє сього міста не нарушує мирового договору, заключеного між Росією і центральними державами.

Українці домагають ся, щоби українська держава сягала до Каспійського моря.

Російське міністерство заграничних справ зажадало від німецького правительства, щоби воно певно подало, **які після його гадки мають бути границі української републики.** В тій справі панує такасама таємність, як і в справі границь між Росією і Німеччиною.

З приводу такого стану справи виходить велике замішанє. Партії і фракції на Україні занимають ріжні становища в справі будучих границь. **Деякі „ґерманофіли" домагають ся, щоби Україна сягала навіть аж до Каспійського моря** (злучити українську часть Донщини і Кубань з українською републикою).

Росія зажадала від Німеччини поданя границь між Росією і Україною.

МОСКВА, 29. марта. — Німеччина вислала ноту до російського правительства, в якій зажадала поясненя в справі заяви, зложеної свого часу американським послом з нагоди четвертого всеросійського конґресу. Заяву американського посла, Френсіса, вважають Німці отвертим візванем Росії до дальшої війни проти Німеччини. Німецьке правительство запитує у своїй ноті, чи таке поступованє є згідне з услівями мирового договору.

Російське міністерство заграничних справ дало на сю ноту слідуючу відповідь:

„Заява американського посла, Френсіса, була лише парафразою ноти президента Вілсона, на яку конґрес „саветів" дав свою відповідь. Ся відповідь, ухвалена тимсамим конґресом, який потвердив також і мировий договір з центральними державами, є найліпшою відповідию на телеґрафічне домаганє німецького правительства в справі вияснення".

Подавши відтак зміст резолюції, якою потверджено мировий договір, відповідь „савета" кінчить ся отсими словами:

„Міністерство загр. справ є переконане, що подане ним вияснене в тій справі є достаточною відповідию для німецького правительства, і стверджує, що з огляду на те, що німецький наступ поширюєть ся поза границі чисто українських земель, під тим зглядом нарушено мировий договір, заключений в Берестю Литовськім. Німеччина повинна тому означити, які вона визначила властиво границі для української републики".

НІМЕЧЧИНА ПРИЗНАЄ ГРАНИЦІ МІЖ РОСІЄЮ І УКРАЇНОЮ ЗГІДНО ЗІ ЗАЯВОЮ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ.

МОСКВА, 30. марта. — **В справі російсько-українських границь Німеччина згідно зі заявою Української Центральної Ради признала, що в склад України має входити слідуючих девять губерній:**

ВОЛИНЬ, ПОДІЛЄ, ХЕРСОН, ТАВРІЯ (без Криму), **КИЇВ, ПОЛТАВА, ЧЕРНИГІВ, КАТЕРИНОСЛАВ І ХАРКІВ.**

Крім тих земель додано ще згідно з мировим договором, заключеним між центральними державами і Україною, ЧАСТЬ ҐУБЕРНІЇ ХОЛМСЬКОЇ.

НА ЗАХІДНІМ ФРОНТІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on April 1, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

НОВИЙ НАСТУП НІМЦІВ КОЛО АРРАС.

Німецькі війска здобули шість сіл в напрямі Амену.

ЛОНДОН, 30. марта. — Урядовий анґлійський звіт, виданий нині вечером, звучить:

„На північ від ріки Соми по короткій перерві Німці розпочали наново сильнє бомбардованє. Відтак слідували напади, в яких неприятель уживав нових війск. Помимо, що напади були дуже сильні, відбито їх з великими втратами для неприятеля. Наші війска задержали становища у своїх руках. Взято трохи полонених.

„Сильне бомбардованє розпочав неприятель на схід від Аррас, почім слідували напади піхоти.

„На полудне від ріки Соми неприятель зискав дещо терену на захід від ріки Авр і на полудне та полудневий схід від Мондідіє. **Німці заняли шість сіл в напрям Амену (Обвілєр, Ґрівесн, Кантіні, Месніль Сент Жорж, Лє Моншель і Аєнкур).** На схід від Аєнкур розпочала ся завзята битва, однак її вислід ще доси незвісний.

„На боєвім фронті паде сильний дощ".

НІМЦІ ПОЛОНИЛИ ДОТЕПЕР 70.000 АНҐЛІЙЦІВ І ЗДОБУЛИ 1.100 ГАРМАТ.

Передні сторожі німецької армії всего 10 миль від Амену.

БЕРЛІН, 30. марта. — Німецький урядовий звіт звучить:

„Між Сомою і Авр Німці виперли з передних становищ війска французькі і анґлійські, здобуваючи місцевости Бокур і Мезієр. Французькі напади проти Мондідіє зістали удаременені. Місцевість Аєт очищена з неприятеля.

„Положене на північ ріки Соми не змінило ся".

В звіті з дня 29. марта було подане, **що до 28. марта, то є в протягу перших 8 днів великої битви Німці полонили поверх 70.000 Анґлійців і здобули поверх 1.100 гармат.**

АЛІЯНТИ РОЗПОЧАЛИ ПРОТИНАСТУП.

ЛОНДОН, 31. марта. — Вечірний анґлійський урядовий звіт доносить:

„На північ від Соми було нині спокійно. Безпосередно на полудне від ріки Скарп наша лінія посунула ся на схід від Феші. Втрати неприятеля були на сім фронті тяжкі.

„На полудне від ріки Соми протинаступи наших війск були успішні. Наші війска відзискали село Деміен. Канадійська кіннота і анґлійська піхота в злуці з Французами здобули по завзятій битві Мореіль і ліс на північ від сеї місцевости.

„Пополудни Німці розпочали сильний наступ в трикутнику між ріками Ліс і Авр (на полудневий схід від Амену. Битва триває дальше.

„Нині рано Французи посунули ся трохи наперед на боєвім фронті Мондідіє-Лясіні, відзискуючи кілька втрачених сіл".

НІМЦІ ДОНОСЯТЬ ЛИШЕ ПРО МІСЦЕВІ БИТВИ.

БЕРЛІН, 31. марта. — Урядовий німецький рапорт звучить:

„Нині відбували ся лише місцеві бої між рікою Ліс і Авр. Французькі напади на захід і на полудневий захід від Мондідіє не вдали ся і скінчили ся великими втратами для неприятеля".

ПРИСТАНЬ КАЛЄ ГОЛОВНОЮ ЦІЛИЮ НІМЕЦЬКОГО НАСТУПУ.

Надіють ся, що Німці розпічнуть небаром наступ ще в кількох инших місцях.

РОТЕРДАМ, 29. марта. — Головною цілию теперішного німецького наступу є знова Калє і Париж, **а передівсім Калє.** На підставі вістий з достовірних жерел можна припускати, що ся подвійна ціль є предметом теперішного наступу. Однак теперішний наступ є лише один з перших; він не є однак ані найнебезпечнійший ані найважнійший.

В найблизшім часі треба надіяти ся чотири, пять або може й шість наступів в ріжних місцях західного фронту. Найсильнійшого наступу можна надіяти ся в околиці Вердену, де неприятель плянує переломанє французького фронту і отворенє собі дороги до Парижа.

ВЕЛИКА БИТВА В ОКОЛИЦІ АМЄН.

ЛОНДОН, 30. марта. — **В околиці міста Амен відбуваєть ся велика завзята битва.**

Німецькі війска є віддалені не цілих 10 миль від міста, яке є головним осередком зелізничого руху у північній Франції і лежить при головнім шляху Париж-Бульонь.

(Через місто Амен веде чотироторовий зелізничий шлях до Парижа, побудований недавно тому американськими інжинірами і призначений до транспортованя американських війск і воєнних матеріялів з пристаний в глиб Франції. Через Амен переходять зелізничі шляхи, які лучать Париж з пристанями Бульонь, Калє і Дункірк).

БОМБАРДОВАНЄ ПАРИЖА ТРИВАЄ ДАЛЬШЕ.

Ґранат упав на церкву, убиваючи 75 і ранячи 90 осіб.

ПАРИЖ, 29. марта. — Урядовий звіт доносить, що **75 осіб зістало убитих і 90 ранених, між тими переважно жінки і діти, коли ґранат, вистрілений у Велику пятницю далекострільною німецькою ґарматою на Париж, впав на церкву якраз в пору, коли відбувала ся відправа.**

Між убитими находить ся також Стрелін, правний дорадник швайцарської делеґації в Парижи.

Німці громадять великі війска коло Вердену.

АМСТЕРДАМ, 30. марта. — Кореспондент амстердамської часописи „Гандельсбляд", який недавно звидів був боєвий фронт коло Вердену, заявив, що ще ніколи не бачив він так великої маси німецьких війск, як є там нагромаджена.

Головна команда над німецькими війсками на боєвім фронті коло Вердену спочиває в руках ґенерала Ґальвіца.

Австрійські і болгарські війска у Франції.

ПАРИЖ, 31. марта. — Урядовий французький звіт подає вістку, **що на боєвім фронті стверджено присутність болгарських і австрійських війск.**

ФРАНЦУСЬКИЙ ҐЕНЕРАЛ ФОШ ІМЕНОВАНИЙ ГОЛОВНИМ КОМАНДАНТОМ ВІЙСК АЛІЯНТІВ У ФРАНЦІЇ.

ВАШІНҐТОН, 29. марта. — **Ґенерал Фош іменований головним командантом всїх війск аліянтів і американських у Франції.**

Урядове потверджене сеї вістки прийшло до Вашінґтону нині вечером.

З тої нагоди президент Вілсон вислав ґен. Фошови привіт, який звучить:

„Отсим пересилаю вам сердечні желаня на новім становищи. Така злука команди є многонадійним віщуном остаточного успіху. З глибоким заінтересованем слідимо відвагу і хоробрість ваших війск.

„Вудров Вілсон".

Критичне положене, серед якого опинили ся аліянти, довело до злуки головної команди, подібно як пораженє Італії довело до спільної воєнної ради аліянтів.

Лише поважна ситуація змогла приневолити Анґлію до принятя команди французького ґенерала над анґлійськими війсками.

Свого часу підчас відвороту Італійців премієр Ллойд Джордж згодив ся був на іменованє ґен. Фоша командантом всїх війск, але вістка про се викликала бурю проти премієра, яка грозила упадком його правительства. Ллойд Джордж мусів тоді уступити перед жаданем анґлійського загалу. Тепер супроти можливости пораженя анґлійський загал приймив іменоване ґен. Фоша без протесту.

Командант американських війск, ґен. Першінґ, віддає свої услуги ґен. Фошови.

ПАРИЖ, 29. марта. — **Ґен. Першінґ прибув вчера до головної кватири ґен. Фоша і заявив йому, що всї сили американської армії стоять до його диспозиції у великій битві, яка тепер відбуваєть ся.**

„Приходжу, — сказав ґен. Першінґ — щоби сказати вам, що американський нарід буде вважати за велику честь для своїх війск, коли вони візьмуть участь у теперішній битві. Я прошу вас о те в імени своїм і американського народу.

„Під теперішну хвилю не може бути иншого питаня, як лише: боротьба. Піхота, артилерія, літаки — взагалі все, що лише маємо, стоїть до ваших услуг. Заряджуйте ними, як вважаєте. Прочі війска щораз прибувають і то в числі, яке буде конечне. Я прийшов сказати вам, що американський нарід буде дуже гордий зі співучасти у сій найбільшій битві в історії сьвіта".

Ґен. Фош предложив просьбу ґенерала Першінґа перед радою на фронті. В склад ради входять: премієр Клемансо, командант французьких війск ґен. Петен і Пуї Люше, міністер амуніції.

Франція приймила поміч американської армії.

ПАРИЖ, 31. марта. — **„Французьке правительство рішило сповнити бажанє, висказане ґенералом Першінґом в імени правительства Злучених Держав",** доносить нинішний урядовий звіт.

„Американські війска будуть боротись ся рамя о рамя побіч війск анґлійських і французьких, а зьвіздистий прапор буде повівати побіч французького і анґлійського прапора на рівнині Пікардії".

100.000 американського війска в дорозі на боєвий фронт.

ПАРИЖ, 30. марта. — Всї американські війска, які находять ся у Франції, віддано до диспозиції аліянтам. Треба надіяти ся, що вже небавом прийде вістка, що американські війска беруть участь в битві, яка шаліє у північній Франції.

В американських таборах панує великий рух. На милї довгі ряди автомобілів і возів з транспортами американських війск минають села в напрямі боєвого фронту.

ВАШІНҐТОН, 30. марта. — Хоч про число і позиції американських війск у Франції не можна подати близших вістий з чисто стратеґічних причин, то всеж таки можна припускати, **що найменьше 100.000 добре зорученого і вправленого війска американського буде могло взяти вже тепер участь в битві.** Вони скріплять становища анґлійських і французьких **війск в тих місцях,** в яких наступ Німців є найгрізнійший.

В ФІНЛЯНДІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on April 1, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Пораженє большевиків у Фінляндії.

ЛОНДОН, 30. марта. — Війска фінського правительства віднесли цілковиту побіду над фінськими червоними сторожами в Тамерфорсі, на північ від Гельзінґфорсу, як се доносить телеграма бюра Райтера з Петрограду.

Фінські большевики втратили 10.000 в полонених і 21 гармат.

Російський посол Каменов увязнений у Фінляндії.

ПЕТРОГРАД, 30. марта. — У Фінляндії „білі сторожі" (війска фінського правительства) увязнили Каменова, бувшого члена російської делеґації на перших мирових переговорах в Берестю Литовськім. (Каменов зістав іменований російським послом в Анґлії і находив ся в дорозі до Росії).

„Савет" петроградської комуни ухвалив резолюцію взяти яко закладників перших 100 жовнірів „білої сторожі", які попадуть ся в руки, і держати їх так довго, доки Каменов не буде випущений на волю.

Туреччина приготовляє війска на Крим.

ЛОНДОН, 30. марта. — **Телеграма з Копенгаґен доносить,** що турецьке правительство оголосило звіт, в якім подає до відома, **що Туреччина готовить війска до висилки на Крим в ціли привернення ладу.**

(Турецькі часописи підносили недавно гадку, що Крим повинен бути злучений з Туреччиною на підставі самовизначеня).

(Продовжене на стороні 3-тій).

"SVOBODA" (LIBERTY)

The Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

JOSEPH STETKEWICZ, Chief editor.

BOHDAN DUTKEWYCH, Managing editor.

NICHOLAS D. WELYCHKO, Assistant editor.

ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	$1.75	на пів року	$1.75
3 months	$1.00	на 3 місяці	$1.00
In Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
Single copy 3 cents.		Поодиноке число 3 центи.	

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda". При висиланю замовлення належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Montgomery.

З БІЖУЧОЇ ХВИЛІ.

Границі України.

Як звісно, большевицьке правительство приняло німецькі услівя мира і потім німецька армія здержала наступ на Московщину. Одначе не здержувала наступу на Україну. Коли большевицьке правительство питало ся про причину сього, німецька військова команда відповіла, що Московщину се не обходить, бо Україна се окрема держава. Большевики відповіли, що вони сього не перечать, але хотять знати, які є границі між державою українською і московською, аби були певні, що німецькі війска не займають теріторії московської.

Як подає депеша з Москви, з дня 31. марта с. р., Німеччина заявила, що українська република обіймає **9 губерній,** а саме: Волинь, Поділє, Київщину, Херсонщину, Таврію (без Криму), Полтавщину, Чернигівщину, Катеринославщину і Харківщину, а крім того **часть** Холмщини. Ся телеграма ще додає, що Німеччина дала таку відповідь большевицькому правительству **на основі деклярації Української Центральної Ради.**

Ся телеграма з Москви виглядає трохи недокладною. Українська Центральна Рада у своїм 3-тім універзалї, з 20. падолиста м. р., виразно сказала, що окрім згаданих 9 губерній до української народної републики належить також часть **курської і вороніжської губернії.** Отже, коли би ходило о деклярацію У. Ц. Ради, то певно, що вона заявилась би і за злукою з тими 9 губерніями також і полудневих частий Курщини і Вороніжщини, які є заселені Українцями. Впрочім, Німці ідуть також походом і на полудневу Курщину, а коли голосять, що ідуть тільки на Україну, то видно признають сю деклярацію У. Ц. Ради, про яку нам звісно.

Недокладність видно також і в згадці про Холмщину. Не часть Холмщини але **ціла Холмщина є українська,** і мировий договір в Берестю Литовськім признав цілу Холмщину українській народній републиці. Длятого, коли телеграма каже про Холмщину, що Німеччина заявила „відповідно до мирового договору центральних держав з Україною", то тут треба розуміти цілу Холмщину а не її часть.

Українська теріторія простягаєть ся ще дальше на схід, а саме на полудневу часть Донщини і на полудневий схід — на Кубанщину на Кавказї, одначе У. Ц. Рада не згадує про ті провінції, бо обі вони проголосили себе окремими републиками і радше злучать ся з Україною ніж з Московщиною у федеральну спілку.

Заборона московської мови на Україні.

З Петрограду до Лондону доносять, що українське правительство в Києві заборонило уживати московської мови на Україні.

Більше про сю заборону не сказано і тому вона виглядає на дуже широку. На підставі тої вістки можна би сказати, що на Україні тепер не вільно анї писати анї друкувати нічого по московськи, або навіть і говорити заборонено.

Одначе можна припускати, що ся заборона є обмежена. Можливо, що урядники московського походженя, або українського але змосковщені, або й жидівського чи польського походженя — надуживали свого уряду й уживали дальше як за царського пановання московської мови. Аби сьому зробити конець, українське правительство мусїло видати розпорядок і наложити кари на виновників, бо се одинокий спосіб, який спонукає людий, яких Україні оставив старий лад, зрозуміти, що мова московська має силу в Московщині, а на Україні українська.

Сер Джан Пікчен-Пакет — англійський амбасадор на Україні.

Київ, 13. лютого (Українське Пресове Бюро). — Акредитований Українською Народною Републикою англійський амбасадор **Sir John Pickchan-Paquet** прибув уже до Києва. Перед кількома тижнями його приняв премієр української републики, якому він передав повновласть, як також і ноту слідуючого змісту: „Я маю честь Вас повідомити, що правительство короля Англії заіменувало мене телеграфічно своїм амбасадором на Україні. Моє правительство припоручило мені передати Вам вислів його доброї волї супроти Вас. Британське правительство буде усїми своїми силами піддержувати правительство Вашої републики в його задачах — вдержати в краю порядок. Що відносить ся до мене, то я маю честь висказати Вам запевнене моєї цілковитої відданости, а також бажанє працювати разом з Вами для осягненя наших спільних цілий". Премієр Винниченко у відповідь на сю заяву поздоровив амбасадора в імени своїм і своїх товаришів. Він висловив свою радість з приводу, що Англія заіменувала своїм амбасадором дипльомата, який вже довший час перебуває на Україні.

Недоля Жидів на Україні і в Польщі.

Петроградський кореспондент нюйорського дневника „Геральд", Герман Бернштайн, подає розмову з Оскаром Грузенбергом, одним з жидівських лїдерів в Росії, котрий йому сказав, що **з жидівського населеня в давній Росії остала ся тепер тільки четверта часть.** „З 6 мілїонів Жидів остало ся всего півтора мілїона" — говорив він.

Оповідав він, що жидівське населенє в Росії дуже богато перетерпіло підчас війни, але найбільше підчас революції, бо настали масові погроми. Коли большевики захопили власть, то — каже Грузенберг — прийшли телеграми з 200 міст про проти-жидівські погроми.

Чи якраз обчисленє Грузенберга є правдиве чи ні, годі тепер знати, однак воно на всякий случай виглядає пересаджене. Та всетаки не дасть ся заперечити, що дійсно були погроми на Жидів підчас революції. Про се приходило немало вістий. Але вина за се не спадає на населене, яке є темне і несьвідоме, а на тих, що бунтують до різнї людий. Се ті московські посіпаки, котрі держали нарід в темноті, а тепер використовують сю темноту, аби викликувати розлад і руїну і сїяти тривогу, та сим показати, що „за давних часів було лїпше".

Се можна сказати особливо про Україну, але инша справа з Польщею, яка є тепер в німецьких руках і московських посіпаків там нема. В Польщі агітують проти Жидів самі таки Поляки: польська шляхта і всякі „патріоти" з урядництва, промислу і торговлї. Будучи безсильними, аби зрівнатись зі спосібнійшими жидами, уживають звірських розбоїв, аби позбутись суперників.

Банкротство большевицької політики.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on April 1, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

В останніх часах бачимо в політиці правительства Ленина-Троцького велику зміну. Провідники большевиків по кількох контовних і безуспішних пробах прийшли до переконаня, що переміна держави на чисто соціялїстичних підставах є річию неможливою, що дальша упертість в тім напрямі мусить принести ще більшу руїну російській державі та остаточно довести до цілковитого банкротства полїтику большевицьких загорільців.

Провідники большевиків прийшли по довгих пробах до переконаня, що диктатура пролєтаріяту, а ще до того так темного як пролєтаріят московський, може довести Росію до цілковитого упадку. З проголошенєм безпощадної боротьби проти інтелїгенції і буржуазії без розбору, большевицьке правительство довело до цілковитої руїни економічне і політичне житє в Росії. Росія в дійсности перестала істнувати яко держава, бо вона втратила свою державну силу.

Демагогія большевицьких провідників і дике панованє темної товпи привели Росію над беріг пропасти.

Нараз наступає зміна. Ленін, який ще донедавна голосив сьвяту війну проти буржуазії, приходить до переконаня, що чисто соціялїстичної програми ніяк не можливо перевести в житє, та кличе тепер буржуазію до спільної праці.

Троцький, який голосив війну проти-мілїтарну, стає міністром війни, і орґанїзує армію на взорах, які недалеко відбігли від підстав мілїтарних держав.

Так доносять телеграми з Петрограду.

Коли би ходило тільки о Троцького, то не було би ще такого дива з приводу його уступчивости, бо він усе хитав ся між большевиками і меньшевиками, але як оснуватель і лїдер большевицької партії Улянов-Ленін тепер вже показуєть ся уступчивим в програмі, а властиво більше в тактиці ніж в програмі, то се може мати поважні наслїдки. Се властиво вказувало би на упадок большевицької партії, а на побіду меньшевицької та инших угодових демократичних напрямів в Московщині.

Як большевики дійсно зроблять так як подають телеграми; як утворять коаліційне правительство, зложене з представників усїх демократичних напрямів, соціялїстичних і несоціялїстичних, то вони властиво програли і уступають з поля бою.

На їх місце прийшли би меньшевики, соціялїсти-революціонери, трудовики і инші соціялїстичні групи, а навіть і партія середної кляси як кадети. Таке коаліційне правлїнє в Московщині не було би одностайне. Раз одна партія мала би перевагу, а раз друга; залежало би від того, котра здобула більший вплив серед мас. Можливо навіть, що в короткім часї соціялїсти взагалї перейшли би до меньшости, а перевагу взяли би наприклад кадети, які поволи брали би собі до помочи і другі, ще меньше демократичні групи.

Большевики програли через те, що не сповнили обіцянок, які дали народови, що замісць мира принесли йому руїну економічну. Мало потїхи селянству з землї, як цілий край в руїні, яка щораз то зростає, а зі зростом руїни зростає число невдоволених.

Коаліція, яка може перейняти власть по большевиках, може при помочи других держав поправити трохи прикре фінансове положенє в Росії, а коли би вспіла довести до якогось союза між Україною, Сибірю і Кавказом, та удержати лад і порядок в Московщині, то могла би загалом поправити економічне, а затим і полїтичне положенє в Московщині.

Упадок большевицтва був би відрадною появою, але годі сподїватись, аби по нїм скоро настав лад в Московщині. Нелад і боротьба потриває ще довго і тому сусїдні народи мусять бути осторожні, з ким і як роблять якінебудь звязки та умови, аби московське безладє і до них не перенесло ся.

Звіт

з засїданя представителів чотирох українських центральних орґанїзацій в Злучених Державах в справі будови Сирітського Дому в Чесапік.

На запросини Всч. о. Канонїка Йосифа Чаплинського, яко візитатора монастиря Сестер Василіянок, під яких опікою і надзором остає Сирітський Дім в Філядельфії, явили ся дня 13. марта у Сиротинци в Філядельфії отсї дд., яко представителї українських орґанїзацій в Злучених Державах:

Пп. Константин Кирчів, Семен Ядловський, Николай Росолович і Йосиф Стеткевич з рамени Українського Народного Союза; п. Петро Кузьмиха з рамени „Народної Помочи"; Всч. о. Олексів з рамени „Згоди Братств" в Олифант, Па., і пп. Іван Боросевич та Антін Цурковський іменем „Провидїня"; Всч. о. Йосиф Чаплинський і о. Максим Кінаш з рамени української дієцезії в Злучених Державах.

Засїданє відчинив Всч. о. Йосиф Чаплинський, яко візитатор монастиря, молитвою. Опісля кількома сердечними словами повитав зібраних представників чотирох орґанїзацій, яко представників цьвіту українського народу на чужині і вияснив їм ціль теперішних зборів. Переходячи до формальної точки, запропонував на предсїдателя зборів п. Константина Кирчова, голову Українського Народного Союза, а на секретаря п. А. Цурковського, редактора денника „Америка".

П. Кирчів, занявши місце предсїдателя зборів, візвав присутних до зрілого розважења всїх способів і средств над справою переведеня як найскорше в дїло будови Сирітського Дому.

Перший до слова зголосив ся Всч. о. Йосиф Чаплинський. Яко візитатор монастиря СС. Ч. С. В. В., під яких надзором остає Сиротинець в Філядельфії, бесїдник є найлїпше поінформований про його стан. Приміщенє незвичайно тїсне. Сиріт голосить ся множество. Та їх не можна приймати, бо нема місця. До сеї пори в Сиротинци має приміщенє около 125 сиріт, і вони мусять міститн ся там, де властиво є місце, тільки на половину того числа. А тимчасом десятки наших сиріт без батька і матери пропадають по чужих подібних інституціях, чужих і для нашої церкви і для народу, бо з роздертим серцем треба їх відлювати зперед порогів своєї інституції з причини браку місця. І тому інтерес патріотичний, інтерес нашого народу та добро нашої церкви вимагають рішучо від нас того, щоби ми, яко представителї цьвіту українського народу за морем, зорґанїзованого в чотирох славних орґанїзаціях, постарали ся о те, щоб ту преважну інституцію поширити в такий спосіб, аби в нїй могло найти приміщенє відповідне число наших сиріт.

Над тим звітом вивязала ся довга і оживлена дискусія. Кождий з присутних зголошував ся до слова і подавав всїлякі пляни. Передвсїм виринуло питанє, як найуспішнійше забрати ся до справи зібраня відповідних фондів. Всч. о. Чаплинський поставив внесенє, щоби вибрати відповідний комітет. В той комітет входили би представники всїх наших народних орґанїзацій. Той комітет, маючи до розпорядимости чотири українські часописи, міг би повести акцію на широкі розміри. Кромі того прилучилиб ся до збірки всї Всч. і Вспр. ОО. пароxи і всї парохії.

Остаточно по виводах кількох инших бесїдників порішено й одноголосно ухвалено слїдуючу резолюцію:

„Представники чотирох українських орґанїзацій в Злучених Державах, а іменно: „Провидїнє", Український Народний Союз, „Згода Братств" і „Народна Поміч", зібрані на зборах в Філядельфії дня 13. марта 1918 р. узнають за доконечну потребу вибудуванє Сиротинця, в якім мали би приміщенє принайменьше 200 дїтий. Органи тих орґанїзацій в тій справі мають почати сейчас відповідну діяльність".

Виринула справа, порушена п. С. Ядловським, чи не лїпше булоб замісць приступати до будови нового Сиротинця в Чесапік, при помочи зібраних фондів поширити істнуючий вже в Філядельфії. В тій справі дав відповідь Всч. о. Чаплинський, поясняючи іменем Сиротинця, що воно з многих зглядів було би непрактично. Передвсїм сироти приходять до Сиротинця збідовані і нужденні. Їм потрібно много сьвіжого і здорового воздуха, підчас коли місто Філядельфія належить чи не до найнездоровійших міст в Злучених Державах. Кромі того удержанє, прохарчованє та одягненє такого числа сиріт вимагає великих сум гроша. А харч на селї, оподалїк від великого мілїонового центра, коштує майже о половину дешевше. Таксамо і будова в Чесапік буде коштувати о много дешевше, бо там є відповідна до того фарма. Остаточно і дїти в місті ніколи не будуть могли тїшити ся такою свободою та не будуть мати стільки вільного простору, потрібного доконечно для їх фізичного розвитку, що поза містом. Тому всьо промовляє за тим, аби той Сиротинець побудовано в Чесапік, а не розширювано істнуючий вже в Філядельфії.

Для поінформованя присутних Пр. Мати Макрина, настоятелька монастиря, заявила, що в маючім побудувати ся в Чесапік Сиротинци мали би приміщенє всї сироти до скінченого 14-го року житя. Там для них була би відповідна школа, осьмиклясова, з правом публичности, на взір тої школи, що була до минувшого року в Філядельфії. В Філядельфії теперішний Сиротинець остав би дальше, але в нїм містилиб ся тільки сироти, що покінчили 14 лїт житя і які ходилиб до висших шкіл.

Ухвалено:

Маючий побудувати ся Сиротинець має находити ся в Чесапік, Мериленд.

П. С. Ядловський підніс отсю справу: Дотеперішна інституція є чартерована, має свій статут і свої цілї. До тої інституції не належала яко член ніяка орґанїзація, кромі одного „Провидїня", яке її підпирало морально і матеріяльно. Тепер приступають всї українські орґанїзації, щоб тій інституції подати матеріяльну поміч і тому уряди тих орґанїзацій хочуть знати, які з того моглиб виплисти користи для їх членів.

На сю інтерпеляцію відповідав Всч. о. Чаплинський, заявивши, що інституція Сиротинець не є ніякою бізнесовою спілкою, але є побудована виключно тільки для українських сиріт. І тому управі не залежить зовсїм на тім, до якої орґанїзації батько чи мати сироти, що просить о принятє, належали. І до того часу нїхто на то не дививсь, приймаючи около 125 дїтий і нїхто не буде дивити ся на будуче. Коли однак ходить о установленє якогось мірила в справі приймання сиріт, то він заявляє:

Заряд Сиротинця обовязуєть ся, що сироти по батьках, котрі належали до чотирох орґанїзацій, яких представники є присутні на зборах і які будуть матеріяльно підпомагати Сиротинець і причинять ся до його будови, будуть мати першенство перед всїми прочими сиротами в справі приниманя до Сиротинця.

Остаточно піднесено справу зібраня потрібних коштів на будову Сиротинця. Після обчисленя показало ся, що на будову Сиротинця, в якім моглоб мати приміщенє 200 сиріт, потрібно кругло суми 50.000 долярів.

Принято:

Кошт будови Сиротинця в Чесапік, Мд., має виносити кругло 50.000 долярів і ту суму представники орґанїзацій та парохій обовязують ся в короткім часї всїми остаючими їм до розпорядимости средствами збирати поміж членами своїх орґанїзацій.

Наприкінци виринула справа коштів удержаня поодинокої сироти. Всч. о. М. Кінаш, щоби вдоволити орґанїзації і нарід, поставив внесенє, що має установити ся річні звіти з доходів і видатків удержаня Сиротинця. По промовах ще кількох бесїдників (о. Олексів, о. Чаплинський, п. Ядловський і п. Стеткевич) заряд Сиротинця заявив:

„Заряд Сиротинця буде що року оголошувати річний звіт зі всїх доходів і розходів, звязаних з удержанем інституції".

Наради зачинено з тим, що має почати ся безпроволочно акція в справі збираня відповідних фондів і зараз по Великодних Сьвятах Всч. о. Візитатор має скликати поновні збори в цїли провіреня роботи, зробленої до того часу та нараджeня над дальшими, детайлїчними плянами.

В Філядельфії, Па., дня 13. марта 1918.

Константин Кирчів, предс.;
Антін Цурковський, писар.

Третя сесія Всеукраїнської Ради Селянських Депутатів у Києві.

Ще з ранку 1. грудня 1917 р. почали прибувати делеґати зі всїх кінців України. Засїданє розпочалось о 7-мій годині в Педагогічнім Музею. Відкриваючи засїданє, голова Української Спілки М. Ковалевський в своїй промові зазначив ті умови, в яких доведеть ся працювати Радї Селянських Депутатів:

„На Україну з півночи насуваєть ся страшна хмара анархії; проти неї можна поставити тільки силу зорганізованого селянства України. Необхідною роботою на місцях зміцнити ті здобутки Української Революції, які проголошені Центр. Радою в 2-гім універзалї. Тому в сей час робота Селянської Ради набуває надзвичайної ваги".

Доклади з місць.

Зїзд ухвалив розпочати свою роботу докладами з місць.

Від **Полтавщини** (з неї прибуло найбільше делеґатів) повідомляє про вибори до Установчих Зборів д. Янко. Зазначуючи, що на Полтавщині боролись два списки № 8 Укр. Сел. Спілки, та № 17 — Укр. та Рос. Соц. Революц., Янко повідомив, що в 12 повітах Полтавщини майже 80 до 90 процент селянства подало свої голоси за список №8.

Большевики серед селянства успіху не мали і тільки по деяких окремих селах зібрали більшість голосів.

Населенє зустріло універзал дуже радісно.

З **Харківщини** доклад робить Панченко і повідомляє про те, що в Харкові список укр. соц. революц. та рос. соц-рев. іде на другім місці і по повітах зібрав 60 процент всїх голосів.

З **Херсонщини** олександрівського повіту повідомляють, що на першім місці іде список бльоку укр. соц. рев. дем. Повітовий комісар та російські соціялістичні партії ставлять ся до Центр. Ради та універзалу ворожо і всїми способами гальмують українську справу.

Про хід виборчої кампанії на **Катеринославщині** оповідає д. Карпенко. Список № 5 Укр. Сел. Спілки та укр. соціялїстичної партії по селах має великий успіх, бо національна сьвідомість селянства Катеринославщини вже прокинулась.

Привіт Грушевському.

Підчас докладів входить у салю голова У. Ц. Р. Мих. Грушевський. Гучними оплесками збори зустрічають його і вибирають почесним головою.

Грушевський бере слово і своєю невеликою промовою викликує надзвичайну бурю оплесків. „Дорогі товариші! Великий обовязок лежить перед вами. Українська Центральна Рада в інтересах трудового люду України проголосила Українську Републику і назвала її не демократичною, а народною. Той момент, якого ждала Україна сотні лїт, настав. Україна стає до державного житя. Тепер, коли небогато часу відділяє нас від Українських Установчих Зборів, що закінчать установлене державного ладу на Україні, ви мусите твердим муром стати біля Центральної Ради, щоб захистити її від ворожих виступів". Всї делеґати при сих словах встають. „Слава Центральній Раді!" — виголошують делеґати. — „Слава Грушевському!"

Доклад Порша.

Секретар праці М. Порш робить доклад про орґанїзацію робітництва і нагадує селянам про все те, що торкаєть ся їх самих, яко найбільшої орґанїзації на Україні.

Промовець нагадує селянам засоби большевиків, котрі під сю хвилю з одного боку підробляють ся під інтереси українського селянства, а з другого боку хотять захопити все у свої руки. Промовець вказує, що селянство нікому не віддасть зі своїх рук того, що здобуто ним в довгій боротьбі з усїми клясами — і з большевиками...

Селянство провожає секретаря праці гучними оплесками.

Доклад Стасюка.

Другим докладчиком в справі сучасного моменту виступив товариш голови Укр. Сел. Спілки М. Стасюк. Він докладно спинив ся на економічній розрусї, що повстає на Україні. „Не зважаючи на демократичні декрети большевиків, ми не можемо вважати вирішеною земельну справу, бо бажаня українського селянства не задоволені. Домаганя большевиків про передачу влади на Україні до „Совѣтов роб. і сел. Деп." ми можемо вважати на Україні, де більшість складає селянство, неможливим. Влада на місцях повинна належати дійсним представникам трудового народу. Необхідно треба зміцнити краєву владу; се може спасти нас від руїни та фактичного перетвореня Демократичної Републики в Федерацію Росії.

(„Ґазета Гадяцького Земства").

ІСКРИ.

„Телеграм Цодзенни" дуже недобрий.

Нюйорська польська ґазета „Телеграм Цодзенни" (званий „телеграмом" і „цодзенним" тому, що „розтелеграфовує" що дня телеграми з попереднього дня) дуже розізливсь на „Свободу". Не подобаєть ся тому „Телеграмови", що „Свобода" стала в обороні українського народу Холмщини і „Телеграм" відповідає нашій часописи польськими прізвищами і лайкою „народовою".

Маємо щастє, що ми в американській републицї, а не в „крулевстві польскім", бо ще „Телеграм" прислав би нам цїлу купу „комісарів" і „возьних" на „сьледство" тай забрали би нас до Варшави на суд.

Длятого ми тут можемо отверто сказати усю правду. Можемо сказати, що Холмщина є українська та що домаганє Поляків, аби вона була польською, є нічим иншим тільки розбишацтвом і злодійством, бо то є домаганє польської шляхти, аби вона мала „право" дальше грабити і держати в неволї холмських селян українських.

„Телеграм Цодзенни" може собі вислугуватись шляхотській банді, ми йому сього „гонору" не перечимо, але як би він став ся з „цодзенного" народним, то поборював би усю польську шляхту, а в той спосіб підпирав би також і польське селянство, котре стогне в шляхотській неволї. Утримує той „Телеграм" передвсїм той польський робітник, котрий втік до Америки, бо в краю польський шляхтич ограбив його з ґрунту, а не та мала горстка голих шляхтичів, що втікла до Америки перед кримiналами.

В кождій українській хаті повинна знаходитись часопись „Свобода".

В Росії:

(Продовжене зі стор. 1-шої).

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on April 1, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

БОЛЬШЕВИКИ ГОТОВІ ЗРЕЧИ СЯ ЧИСТО СОЦІЯЛІСТИЧНОЇ ПРОГРАМИ.

Хочуть в спілці з буржуазією ратувати російську державу.

ПЕТРОГРАД, 29. марта. — **Большевики є нині вже готові зречи ся чисто соціялістичної програми, щоби лише забезпечити відбудоване Росії під політичним, промисловим і економічним оглядом.**

Серед тої праці звертають ся вони о поміч до буржуазії і то навіть до поодиноких осіб, але вони притім виразно зазначують, що сього не можна так розуміти, неначе би вони мали намір злагодити своє диктаторське пановане.

Се було ясно виложене в заяві, яку зробив большевицький міністер просьвіти, А. Б. Луначарський, підчас розмови з представником „Зединеної Преси".

„Політика правительства находить ся тепер в стадії деяких змін — заявив Луначарський — бо сила „савєтів" є тепер вже досить велика, щоби могли розвинути творчу діяльність.

„Щоби се сповнити, мусимо ужити до сього всіх сил краю, а передівсім фінансових і економічних.

„Ми є готові ужити до сеї праці також інтелігенцію і творчі части буржуазії, які „савєтів" тепер вже не ослаблять, бо буржуазія буде приневолена признати нашу власть. Вже тепер приходять вони самі до нас, бо переконали ся, що не мають сили, аби нас повалити. Таксамо буржуазія була приневолена позбути ся надії, що Німеччина дасть їй поміч проти нас.

„Очевидно ми не є всилі тепер посьвятити ся чисто соціялістичній програмі. Нашим головним проблемом є старати ся о підвисшене продукційної сили нашого краю. Лев Троцький був перший, який заступав сей погляд. Правительство признало погляд за слушний і ми є досить сильні, щоби його перевести.

„Міг би хтось подумати, що такий крок означає рішучий зворот на право (до консерватизму), але воно є конечне до здійсненя наших цілий.

„Робітники нас підопруть, бо переконують ся, що є річию неможливою через захоплене поодиноких підприємств вводити соціялізм і переводити в жите суспільну революцію.

„Наше нове становище в політиці не означує однак зреченя диктатури пролетаріяту. Ми робимо стараня, злучити разом всі творчі сили краю, які є потрібні до відбудованя держави".

Постанова в справі орґанізації нової армії.

МОСКВА, 28. марта. — Лев Троцький, російський міністер війни, проголосив постанови, які відносять ся до справи іменованя командантів.

В постановах сказано, що командантів бриґад або висших орґанізацій військових (дивізій, корпусів і армій) має іменувати міністерство війни за згодою военної ради. Командантів батальонів і компаній та підофіцирів мають ся вибирати з ліст кандидатів, які посідають військову школу або виказали ся спосібностями у военній тактиці. Підофіцирів належить звільнити зі служби, коли би в протягу шістьох тижнів показало ся, що вони не надають ся до військової служби.

Росія радо прийме поміч від Америки.

ПЕТРОГРАД, 29. марта. — Луначарський, міністер просьвіти в кабінеті большевиків, заявив, що хоч союз Росії з Америкою є річию неможливою, Росія радо прийме поміч Америки у формі позички і оружя, хочби з огляду на те, що Німеччина є спільним ворогом.

Николай Ленін хорий.

ЛОНДОН, 30. марта. — Большевицький премієр, Николай Ленін, лежить хорий на запалене легких, як се доносить телеґрама бюра Райтера з Петроґраду.

Головний проводир донських козаків піддав ся большевикам.

МОСКВА, 29. марта. — **Ґенерал Богаєвський, заступник отамана донських козаків і головний проводир після самовбийства ґен. Каледіна, піддав ся большевикам.**

Ґен. Богаєвський видав відозву до своїх товаришів, в якій пояснює причину, задля якої покидає дальшу безуспішну боротьбу. Він заявив, що боротьба проти большевиків була помилкою, бо большевицтво є рухом великих мас, а домашна війна лище ослабила край.

„Боротьба з большевиками —говорить у своїй відозві ґен. Богаєвський — була політичною похибкою, яка спричинила непотрібні втрати по обох сторонах і принесла заколот в Росії. Боротьба козаків покінчила ся пораженем, бо симпатія широких народних мас була по стороні большевиків".

Є загальне переконане, що бунт, піднесений свого часу ґен. Каледіном, нині вигасає. З головних проводирів сього бунту ґен. Алексієв має укривати ся в якімсь селі на Кавказі, а ґен. Корнілов з горсткою своїх вірних товаришів ставить даремно опір большевикам. Але і його дні вже почислені.

Петроґрад в передодни катастрофи.

ПЕТРОГРАД, 30. марта. — **Безробіте, яке в Петроґраді з кождим днем щораз більше змагає ся, ворожить велику катастрофу.** Переполох і опорожнене міста, які розпочали ся кілька тижнів тому назад, коли здавало ся, що німецькі війска кождої хвилі займуть Петроґрад, мали дуже лихі наслідки.

З многих фабрик забрано найважнійші части машин і нині не можна підіймити в них праці, навіть коли би фабрики сього хотіли. Число робітників в металевім промислі зменшило ся на одну пяту давнійшого числа, а продукції хемікалій на половину.

Треба надіяти ся також кризи в промислі ткацькім. Богато робітників-селян повернуло ся до своїх сіл.

Люди, належачі до образованих кляс, опинили ся в дуже скрутнім положеню. Союз професійних (фахових) робітників, який недавно зорґанізував ся, числить 18.000 безробітних інтеліґентних осіб, вчисляючи студентів, офіцирів, висших урядників, старші женщини і дівчата. Всі вони зголошують ся до праці рук.

Богато людий, колись заможних і на високих становищах, заробляють нині на жите, продаючи часописи або яко сторожі, портієри, післанці і замітачі улиць. Один бувший мільонер, який ще перед роком був властителем 15 великих маєтностий, має нині заняте сторожа і їсть в публичній кухні. Богато високо образованих жінок заробляє свій денний хліб яко служниці.

Ґен. Алексієв арештований.

ЛОНДОН, 30. марта. — Бюро Райтера з Петроґраду доносить, що ґен. Алексієв, бувший головний командант російських війск і провідник руху проти большевиків між козаками, зістав арештований в донській области.

Военні звіти в Росії.

ПЕТРОГРАД, 29. марта. — З приводу останних подій на західнім фронті є замітне, що російська капіталістична преса друкує великими черенками німецькі звіти, а соціялістична преса звіти аліянтів і пише в тоні за аліянтами.

Росія прибіжищем політичних збігців.

ПЕТРОГРАД, 29. марта. — Центральний Екзекутивний Комітет „савета" ухвалив резолюцію, на підставі якої проголосив **Росію прибіжищем для політичних збігців з імперіялістичних держав.** Безпосередною цілию принятя давної анґлійської традиції було помогти революціонерам утекти з провінцій, занятих Німцями.

Японія не думає покищо висилати війск на Сибір.

ЛОНДОН, 30. марта. — Премієр Теравхі і міністер заграничних справ, Мотоно, заявили, як се доносить телеграма з Токіо (Японія), **що Японія стоїть в приязних зносинах з большевиками та що не бачить жадної причини висилати війска на Сибір.**

Аліянти посилають поміч козакам на Сибіри.

ПЕКІН, 28. марта. — Ґен. Семенову, командатови війск, які ведуть боротьбу з армією большевиків в Манджурії, вислано японські, анґлійські і француські полеві гармати.

Японський ґенерал Якаіма прибув до місцевости (назви місцевости не подано).

Німеччина видала гроші для занятих від Росії земель.

МОСКВА, 29. марта. — Німеччина видала нові паперові гроші для занятих від Росії земель. Крім дрібної монети видано одно- і трирублеві банкноти.

Згадані гроші видав „Східний банк для торговлі і промислу", який має свій осідок в Познаню. На банкнотах є написи в німецькій, польській, литовській і лотиській мові; московського тексту зовсім нема.

Рада народних комісарів оголосила декрет, на підставі якого всі товариства асекураційні переходять під контролю держави.

Німецький князь на литовськім престолі.

АМСТЕРДАМ, 29. марта. — „Франкфуртер Цайтунґ" доносить, **що князеви Вільгельмови Урах зроблено предложене в справі литовського престола.** Князь правдоподібно згодить ся на зроблену йому пропозицію.

(Князь Вільгельм Урах походить з бічної галузи родини князів Віртембергів і є головою непануючої родини князів Урах. Уродив ся в 1864 р. і служить яко ґенерал у віртемберській армії. Він оженив ся був з княжною Амалією з баварського дому, яка в 1912 р. померла. Князь має 8 дітий).

ГОЛОВНІ УСЛІВЯ МИРА МІЖ ТУРЕЧЧИНОЮ І КАВКАСЬКОЮ РЕПУБЛИКОЮ.

Туреччина годить ся на привернене давної границі і на автономію Вірменії.

ЛОНДОН, 29. марта. — **Кавкаський парлямент, проголосивши независимість кавкаської републики, потвердив услівя, які становлять підставу окремого мирового договору з Туреччиною,** як се доносить петроґрадський кореспондент бюра Райтера.

В мировім договорі є застережені автономія для Вірменії і привернене границь, які істнували перед війною.

Г. Е. Сурмаченко.

ДЗВОНИ.

Гей, ну, товариство, кайдани розбивши,
Пройдіть всі України гони,
Уста голосні свої отворивши,
Як мідні, могутнії дзвони.
Невтомно, невпинно, що хвилі дзвоніте
На ту превелику відправу,
Будіте до сьвітла козацькії діти,
Батьків проголошувать славу!
Про красную долю, про сонечко-волю,
Що стала у сяйві над нами,
Про працю, осьвіту на рідному полю
Лунайте гучними устами;
Бо діти не всі ще укупі при неньці,
Знесилені вони катами...
Заганьблені — сплять з порожнечею [в серці,
Лукавими скуті братами.
Не чутний їм спів переможний, що люті
Не віють вже з півночи фути,
Які їх приспали сном мертвим, отрутним...
Байдужі й до щастя й до туги...
Хто матір шанує з братами малими,
Хай рідную справу боронить —
До сонних гукає устами гучними,
Як мідні, могутнії дзвони!...

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

Читайте українські книжки і ґазети, бо часте читане веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок до друкарні „Свободи".

З НЮАРКУ, Н. ДЖ.
Відозва до Українців з села Бабинець, повіт Рогатин, Галичина.

Дорогі Родимці!

Подаємо Вам всім до відома, що дня 2. грудня 1917 р. в Нюарку завязано Товариство для запомоги села Бабинець. В склад сего Комітету входять майже всі наші Родимці живучі в Нюарку і по близьких околицях і вибрали слідуючий уряд: Н. Моссора, предсідатель; Н. Крохмальний, скарбник; І. Третяк і М. Крук, писарі; В. Яричевський і В. Окрепкий, контрольна комісія; І. Андрійців і А. Андрійців, тростіси.

Се товариство має на ціли дати як найбільшу поміч для свого рідного села, яке так тяжко остало знищене тою проклятою війною.

Дорогі Родимці! В Злучених Державах є майже до 90 душ з Бабинець, але ми одні за других мало що знаємо. Нас є в Нюарку в сім товаристві 27 членів, котрі зобовязали ся складати жертви одного доляра яко вступ а 50 цнт. кождого мітінгу, котрий відбуває ся кождої першої неділі в місяци. Дальше на банковій книжці є вже 150 долярів. До зібраня сеї суми причинили ся також Українці з Рочестер, котрі зложили свої жертви на руки Михайла Андрійцьова.

Імена жертводавців: М. Андрійців $7.50; Ст. Бояновський, І. Теребушка і І. Велітович по $5.00; Теодор Стецюк і О. Вовк по $2.00; М. Опятко $1.50; П. Заяць, М. Теребушка і К. Теребушка по $1.00. Разом прислано до комітету в Нюарку $31.00. Жертводавцям за щиру жертву най Бог надгородить.

Відтак просимо всіх прочих Родимців, щоби згадали про своє рідне село, бо ся хвиля є дуже важна для нас. Ми тут працюємо разом а ще просимо від Вас помочи. Тож не відтягайте ся, дорогі Родимці, від доброго і хосенного діла а се буде для нас красна памятка, корисна для рідного села. Отже, котрі з наших Родимців і прихильників мають добру волю жертвувати яку лепту, нехай ласкаво зголосять ся на адресу: 39-40

JOHN TRETIAK,
186 Springfield Ave., Newark, N. J.
За Комітет: І. Т.

ДОПИСИ.

З AMBRIDGE. PA.

Театральне представлене.

Дня 10. марта б. р. заходом членів парохії відограно у нас представлене „В неволи темноти", комедію в 3-ох актах з американського житя. Точно о годинї 6-тій вечер зачав заходити ся нарід до заповідженої галї, а коли вже галя була наповнена, то піднесла ся куртина і розпочало ся представлене.

Ролю господаря відограв п. Іван Онуфрик. Він грав як справедливий старокраєвий марнотравний господар. Його жінка Одарка (панна Анна Хомош) відограла свою ролю як правдивого марнотравного господаря жінка. Дуже красно вдала, як била свого господаря мітлою. Тоді не мож було чути нічого, так присутні гості плескали. Їх син Михайло (п. Григорій Вацко) і його жінка Оля (панна Марія Мицак) відограли свої ролї як звичайні ґазди американські. Дочка Івана Катерина (панна Марія Хомяк) зивязала ся зі своєї ролї дуже добре. Столівник Івана Френк (п. Григорій Тимчак) відограв свою ролю дуже добре, як звичайний любас своєї ґаздині. Сусід Івана Проць (п. Теодор Судя) відограв свою ролю дуже вдатно — чистого американського пияка. Його жінка Доця (панна Марія Лесик) відограла свою ролю як звичайна господиня пияка. Брат Івана Петро (п. Василь Федишин) відограв свою ролю дуже добре. Як появив ся на сцену, то ціла галя загреміла оплесками. Сруль (п. Михайло Цимбаляк) як появив ся на сцену, то була повна галя сьміху і оплесків, що не мож було і за пів години нічого чути. Всі прочі поменьші ролї випали також несогірше.

По скінченю представленя віддеклямовано „Вставай Україно" і ще богато инших деклямацій.

Вражінє з представленя виніс кождий як найлїпше і думаю, що на дальше не забракне людий там, де можна найлучше приглянутись і близше пізнати хиби нашого житя, а притім чогось путнього навчити ся. Тому моїм бажанєм було б, аби згадані парафіяни взяли ся ще лучше до праці на народнім поли. З яким щастєм в грудях виходить з театру наш поселенець на чужині далекій, де йому показали його хату, де чув свою рідну пісню, молитву, бачив стрій і житє батьків та красу рідної природи. Най буде честь і слава нашим ембриньским аматорам за їх щиру працю.

Николай Гомзяк.

З CLEVELAND. O.

Годі довше мовчати.

„Новина! Новина! Заходом місцевого Українського Революційного Комітету і Українського Театрального Кружка ім. Б. Винниченка в Клївленд уладжуєсь в неділю, дня 10. марця 1918 р., в Польонія гали, 800 Калидж ев., **Великий Масковий Баль".**

Ось-така до моїх рук попалась „летючка", котру менї на силу встромив один з клївлендських революційників. Поглянув я на сей дивогляд, трохи прочитав та задумав ся. Ось тобі на. Ось тобі революція, ось тобі культура і просьвіта „Українського Театрального Кружка" та ще й зі славним іменем В. Винниченка. „Український Театральний Кружок" спроміг ся аж на великий масковий карикатурний баль... Ну, справдї як би там на Українї аж такі проводирі вели політику, подібно нашим клївлендським, то певно, що тої „України" не мож би було збудити ніколи. Там на Українї нарід бореть ся на житє і смерть з ворогами, бореть ся шаблями і ґверами, а наші революційники склянками і масковими карикатурами. І вони гадають, що тим велику прислугу роблять Українї.

Здаєть ся, що такого дивогляду не найдеть ся на цілій американській Українї, а наш Клївленд спроміг ся на таких недоростків, котрі сліплять людям очи нїбито якоюсь просьвітою. Вони, замісць театральними виставами поучити нарід, затроюють нашу молодіж великими „балями" та почтою любови. Наша молодіж, замісць бойкотувати таке мізерне підприємство, іде ґурмами туди та витинає гопки кождої неділї. Що там його, чи її обходить, що в старім краю плач і скрежет зубів. Неодному ни неодній батько, мати, сестри, братя з голоду пухнуть; може вже неодному чи неодній батько або мати давно повмирали з голоду, а вони допчуть по їх головах, аж ся курить! Молодіж замісць відложити того кводра, сховати на лиху годину, котрий то квoдер по війнї дуже придав би ся, — не тілько що одиницям напихає кармани повні, але до того і здоровлєм доплачує.

Люди добрі, опамятайтесь! Чиж ви не знаєте, що то лише самі самозванці? Прецінь тут в Клївлендї ніхто ніде на жаднім вічу такого комітету не вибирав; також ніхто не знає, відки повстав якийсь „Театральний Кружок". От пару самозванців зійшло ся, так собі ухвалили, тай так назвали, як їм до вподоби було, а другі мають їх слухати, а дотого щей своєю кервавицею доплачувати. Аранжери від того самозванного комітету вже від давна голосять, що чистий дохід з балїв і представлень іде на якісь машини до Киева, а чи доси бачив хто з вас якесь справоздане касове? Нї! Таж сей самозванний Рев. Комітет і „Театральний Кружок" вони реклямують єще від „Українського Дня", а він ледви спроміг ся на одно представлене і то не своїми силами, бо людий вони не мають у себе здібних на такі річи, тому мусять задоволятись „карикатурними балями", а було їх з кільканайцять за той час; а справозданя як нема так і не буде. От скінчить ся війна, революційники порозскакують ся як песики та будуть сьміяти ся в кулаки з дурних „фольків". Поживем, побачимо, чи так воно не станеть ся. А тоді буде вже чи не запізно іти по розум до голови.

Ось тільки мав я на совісти донести шановним читачам про поступ бувших клївлендських „федераційників", котрі той-самий комітет, що збирав жертви в „Український День", оголосили „революційним комітетом", та змішали як горох з капустою і якийсь „Театральний Кружок", надуживаючи славного імени В. Винниченка, бо звісно, що в каламутній воді добре риби ловити.

Тому кличу до вас, братя і сестри з Клївленду. Оминайте і гоніть від себе тую заразу, котра хоче коло вас загніздитись. Гоніть її на сто вітрів. Скажіть тим одиницям, от хоч би самому Репенови: Руки проч від нас! В Клївлендї найдуть ся люди, котрі потрафлять повести народну працю як слід, без великого крику і шуму, а та праця принесе вам хосен моральний, а таких людців-недоростків стережіть ся, бо вони вже всі кути повитирали. Були вони при соціялїстах, відтам їх повикидали; були також при „Гайдамаках" і там довго місця не загріли; тепер вони взяли ся робити якусь нову партію, а що вони хитрі „малороси", взялись на штуку, де би могли найбільше людий ловити, тому наняли польську галю під самою церквою, хоч церкви вони не люблять, але „кводри" зате — подай Господи! Репен киринником був і буде все. От тепер зачали люди старатись о свою власну хату то є „Народний Дім". Комітет стараєть ся всїми силами чим скорше довершити діло, бо такого Дому нам конечно потрібно. Наш парох, о. Тарнавський, дуже заінтересував ся тим важним ділом; та що, коли Репенови знов не до смаку, і риє та на кождім кроці шкодить сьвятій праці. А чому? Ось тому, бо він се розуміє, що в тім домі він не буде ніколи „босом", а Репен хиба на се вродив ся, щоби хтось за него робив, а він би хотів лише розказувати і диктувати.

Вкінци ви всі, котрі бралисьте участь в тих „балях", а також ті, що належали до того славетного „Кружка Театрального", зажадайте рахунків від Репена, та запитайте ся його, кілько вже тих гроший призбирали на тії машини до Києва і де їх льокують, бо я сумніваю ся, чи з тих доходів бодай на олій до машин там дістануть.

Ми всі Українці в Клївлендї передвсім повинні бридити ся та бойкотувати Репенові „балї"; ми повинні взяти собі до серця слова Т. Шевченка: Схаменіть ся, люди, бо лихо вам буде!

Бувший член самозванного Театрального Репенового Кружка в Клївленд.

З ELIZABETH. N. J.

Театральне представлене.

Дня 9. марта б. р. відограло ся представлене „Сватане на Гончарівці" Г. Квітки-Основяненка. Перше мушу зазначити зміст штуки. Великий діяч, з великим духом його душі, умів так гарно зобразити характер і традиційне житє нашого народу. Нема тої людини, котра би не могла любувати ся красою в його майстерськім ділї. „Сватанє на Ґончарівці" представляє нам ціле житє нашого народу, його звичай і обичай.

С. Могила відограв Прокопа Шкурата. Він так гарно удав характер нашого мужика, котрий любив коштувати горівку, що і фаховий актор лїпше не відограв би. Його жінку відограла А. Підлїсна. Вона справдї чарувала людий своєю грою. А. Підлїсна показала своє справдїшне серце і любов до свого чоловіка. Вона хотіла відучити його від пиянства, однакож годі було сего довершити. Тоді вона шукала щастя в зятю і хотіла видати свою дочку за богатого, але дурного Стецька. Стецька відограв П. Кіцинюк. Він таксамо заслужив на похвалу, яко добрий талант межи аматорами. А його батько Кандзюба (відограв К. Пілат) добре грав, однакож коли буде більше працювати над штукою, то придбає ще більше знаня. Скорика відограв В. Левчик. Яко вислужений салдат, він умів так гарно яко староста Стецька перекрутити справу в инший бік, і замісць оженити Стецька, він оженив Олексія, котрого Уляна любила від щирого серця. І так Стецько дістав гарбуз, а Олексій Уляну. Отже Скорик злучив до купи два серця, котрі кохали ся як голубята. Скорик — се була постава справдїшного салдата. Характеризація і його гумор впрост чарували людий. Олексія грав М. Гринишак. Він також виязав ся зі своєї задачі дуже добре. Його характер, яко флєгматика, якраз надавав ся до сумної ролї. Уляну відограла Зофія Біленька. Не можна стриматись від хвальби, але треба правду сказати: З. Біленька в своїй ролї чарувала людий, а дотого мала гарні рухи і проява великої любови до Олексія просто заставляла людий стиснути серця в їх грудях, коли бачили, що її мати хотіла за нелюба заміж віддати. Однакож сила Всемогучого увінчала Уляну справдїшною долею, любовю і щастєм, на що і мама згодилась і тут же запанувала радість і любов в семействі. І. Переговський виставив виставу „весїля" і його традиційне значінє в піснях з рухами і танцями. Публика нагороджала оплесками без кінця.

Не дивлячись, що на дворі була буря і громи, нарід посходив ся зі всіх сторін і галя була переповнена. Пізненько розходились і лиш один був добрий спомин і похвала добрим аматорам і їх учителеви.

Е. В.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ВУНСОКЕТ, Р. Ай. Тов. „Запорожська Січ", від. 206, повідомляє своїх членів, що квартальний мітінг відбудеть ся в недїлю, 7. квітня б. р., точно о 2-гій годинї пополудни. Просить ся всїх членів, аби явили ся на час, бо є богато важних справ до полагодженя. Неявившi ся члени і урядники заплатять кару після статута. — М. Бойко, секр.

Головний Уряд Українського Народного Союза

SUPREME OFFICERS OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASS'N.

ГОЛОВНИЙ ПРЕДСІДАТЕЛЬ:
КОНСТАНТИН КИРЧІВ,
68 Greene St., Jersey City, N. J.

ГОЛОВНА МІСТОПРЕДСІДАТЕЛЬКА:
МАРІЯ БІЛИК,
5020 W. 32nd St., Cicero, Ill.

ГОЛОВНИЙ МІСТОПРЕДСІДАТЕЛЬ:
АНДРЕЙ СТЕФАНОВИЧ,
236 Park Road, Ambridge, Pa.

ГОЛОВНИЙ РЕКОРДОВИЙ СЕКРЕТАР:
МИХАЙЛО УГОРЧАК,
P. O. Box 76, Jersey City, N. J.

ГОЛОВНИЙ ФІНАНСОВИЙ СЕКРЕТАР:
СЕМЕН ЯДЛОВСЬКИЙ,
P. O. Box 76, Jersey City, N. J.

ГОЛОВНИЙ КАСІЄР:
ВАСИЛЬ ЛЕВЧИК,
48 Washington Ave., Elizabeth, N. J.

РЕДАКТОР „СВОБОДИ":
ОСИП СТЕТКЕВИЧ,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ЗАВІДАТЕЛЬ „СВОБОДИ":
АНДРІЙ САВКА,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ:
ДМИТРО КАПІТУЛА,
Box 565, McAdoo, Pa.
НИКОЛАЙ РОСОЛОВИЧ,
1950 Bristol St., Nicetown, Philadelphia, Pa.
ОЛЕКСА ТРАЧ,
130 Tilghman St., Allentown, Pa.

РАДНІ:
ВАСИЛЬ ГРИШКО,
439 N. 6th Ave., Scranton, Pa.
РОМАН СЛОБОДЗЯН,
813 No. 8th St., Philadelphia, Pa.
МИХАЙЛО ПЕТРІВСЬКИЙ,
1500 So. Third St., St. Louis, Mo.
ОМЕЛЯН РЕКРУТ,
18 Bishop St., Providence, R. I.
ГРИГОРІЙ КРИВОВЯЗ,
1356 W. Chicago Ave., Chicago, Ill.
ІВАН ПЕЛЕНСЬКИЙ,
3227 Salmon St., Philadelphia, Pa.
АННА ДОРУДА,
401 Fourth St., Taylor, Pa.
МЕЛАНІЯ КРАВЧИШИН,
1396 Newport Ave., Northampton, Pa.

Головна Канцелярія У. Н. Союза находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

Telephone 498 Montgomery.

Від ґенерального секретаря справ осьвітних.

В київській „Новій Радї" з дня 21. грудня 1917 р. читаємо:

В місцевих часописях зявили ся замітки про те, що російські школи на Українї переходять до завідуваня секретарства справ великоруських. З огляду на те, що до мене надходять запитаня з боку українських сфер, вважаю необхідним пояснити: Принципіяльно вирішено передати школи національних меньшостий до завідуваня відповідних секретарств, але щодо великоруських, по мові навчаня, шкіл, се принципіяльне вирішене буде здійснено лиш після зясованя цілого ряду обставин, звязаних з інтересами українського народу; обрусительна шкільна полїтика, яка велась на протязї довгого часу, пустила глибоке корінє в шкільній справі, покривши нею Україну сїткою великоруських казенних (державних) шкіл на кошти українського народу. Такий ненормальний стан справ може бути згодом ліквідований в напрямку задовольненя законних потреб українського населеня з забезпеченем прав національних меньшостий. Чи се буде здійснено шляхом відведеня для них окремих шкіл, чи паралельок, се — питане, яке вимагає часу і детального розслїдуваня на місцях. В усякім разї і тепер можна сказати одно, що при передачі секретарствам національних меньшостий казенних шкіл буде вжито принципу пропорціональности, не нарушуючи вимог педаґоґіки, і до великоруського секретарства передано буде школи з великоруським складом учнів. Великоруські-ж учителї зможуть оставатись, крім руських шкіл, в руських паралелях, або навіть в українських школах для навчаня російської мови, або других предметів, як що вони навчать ся української мови.

Ґенеральний секретар справ осьвітних **Ів. Стешенко.**

Ті, що на війні були.

(„Ґазета Гадяцького Земства").

Коли ви бачите десь на улици людий без руки, або без ноги, людий на милицях (кулях) — ви знаєте, що се ті люди, котрі були на війні і там позбували ся своїх рук, чи ніг. А скільки ще є таких людий, що їх лиха, втрати їх здоровля, не видно сторонному окови: ніхто, глянувши на них, не знає, яку ломоту в кістках, якої довічної простуди в легких, або якого контуженя голови, чи спини, добули вони, теж **там**, де вони **були**, — на війнї.

Так! Вони **були** на війні, в той час, як инші, кому теж можна було і **слїд** було йти на війну, — **не були** на нїй, постарали ся якось обминути те лихо, виратували ся від нього то сяк то так...

Людий, одмічених війною, звуть інвалїдами.

Одначе, як мало земляки задумують ся над сим словом, — що то воно значить бути **інвалїдом.** Се значить, коли не на віки стати калїкою, то на віки підорвати собі здоровлє, стати нездатним до тої боротьби, котра зветь ся житєм і котра жадає перше всього — здоровля.

Війна зробила інвалїдів нездатними до того, щоби працею добувати собі красше житє.

Про се памятають вони щоденно самі; про се не хотять памятати инші — здорові, сильні.

Інвалїди, що жиють у Гадячи і в гадяцькім повітї, задумали *пособити собі* **самі** і склали своє товариство для спільної запомоги: Союз Інвалїдів.

Та хибаж се не є **обовязком** усіх громадян — пособити сьому товариству? Розумієть ся **одна** людина мало може пособити; тут повинна прийти до *помочи* цїла громада.

Инколи інвалїдам і даєть ся тая поміч від громадян, — тільки дуже вже рідко...

Тим способом, котрим так часто збирають ся кошти для якогось доброго дїла, спектаклем чи концертом, у Гадячи заходжувались для інвалїдів тільки 1 раз: „Общество любителїв драматичного мистецтва, співу і музики" влаштувало на користь Союза інвалїдів спектакль.

Ото тільки й було тої запомоги з руки тутешних товариств (а їх є чимало в Гадячи, тих товариств ріжних напрямків, ріжних національностий), давних товариств.

Є у нас, як і всюди, й громадські установища. Хибаж і вони не могли би прийти до помочи інвалїдам — установи земські або громадські?

Згадайте-ж, люди добрі, про тих, котрі **були** на війнї, були, гибіли, пропадали, тоді, як ви пробували дома, в затишку, не знаючи тяжкого лиха! Памятайте про тих, котрі збули ся свого здоровля, несучи жертву за свою і вашу вітчину. Згадайте про них!...

О. П.

Дещо про початки мирових переговорів большевиків з Німцями.

В „Ґазеті Гадяцького Земства" (ч. 111, з 11. грудня 1917) читаємо:

Умова про перемире.

Большевицькому урядови таки вдало ся завести з Німцями розмови про перемире, — від котрого Німці й не цурали ся, бо воно для них вигідне.

Самий початок переговорів був такий: з Петербурга виїхав большевицький главнокомандуючий, Криленко; десь за Двинском він зістав ся в тилу, а вперед поїхали **парляментарі** (післанцї для переговорів); старший між ними Шнеур — служив при царськім урядї в „сискій (слїдчій, тайній) поліції" за шпигуна; доносив, що робить ся поміж нашими офіцирами.

Коли парляментарі стали перед нїмецьким фронтом з білим значком, проти них виступили нїмецькі офіцири і, трохи поговоривши з ними, повезли їх до своїх старших. Щоб руські післанцї нїчого не бачили в нїмецькім таборі, їм завязали очи; розвязали тільки вже в якійсь кімнаті (таксамо завязували очи, як і назад везли).

Що саме говорило ся при тім завиваню, не відомо.

Большевики нібито стоять на тім, аби мир був „без анексій і контрибуцій" (без удержаня захвачених земель і без дані), та щоб кождий нарід був при своїм праві й урядї. Не можна думати, щоб Нїмці на се згодились. Покищо вони жадають, аби вже й тепер, перед початком *переговорів про перемире*, усе руське військо було відведене на сто верств від фронту.

Може се й станеть ся, бо вже й так богато нашого війска відійшло — ще значно й дальше ніж на сто верств...

Деякі військові части, цілі дивізії, дуже противились тому, щоб мирити ся з Німцями окремо від наших союзників; до того поїзду, в котрім їхав Криленко, стріляли шрапнелями; та всеж таки большевицька сила перемагає. Вже на північнім і західнім фронтї большевики взяли гору; з Могилева була звістка, що ставку (головну кватиру) дуже берегли вірні салдати і большевицьких ватаг не пустили по зелїзницях з Петербурга; однак ті ватаги прибули, ставку взяли і, вбивши главнокомандуючого ґенерала Духоніна, арештують иншу військову старшину, котра їм противила ся. Все військо збентежене і, здебільшого, пристає на сторону большевиків. Ще держить ся, не подаєть ся військо на південно-західнім і румунськім фронті, та хто знає, що буде далї...

Замирене на фронті румунськім.

З південно-західного і румунського фронту теж післано депутації — умовляти ся з Німцями про перемире.

Нїмці у Петербурзї.

Після того, як большевики оповістили „перемире", у Петербурзї зявили ся Нїмці; ходять улицями, при зброї. Петербуржці дивлять ся на те спокійно; деякі, знаючи нїмецьку мову, заводять розмови з Нїмцями; радять їм, щоб і вони зробили в себе революцію та здобули собі волю. Нїмці на те відмовляють, що вони й так вільні, що з них доволї — дивити ся на нашу „свободу", котра їх дуже втішає, бо вони мають з неї велику вигоду собі...

ЙОНҐСТАВН, О.

Подаєсь до загального відома всїм членам Українського Клюбу, щоби явились на слїдуючий мітинґ в недїлю, дня 7-го цьвітня, точно о годині 2-гій пополудни. Майже кождий член знає, що до полагодженя є важні справи, які відкладаєсь ще з річного мітинґу, з причини недбальства членів, котрі не приходять на мітинґи. Дальше так бути не може! Кождий член мусить явитись на слїдуючий мітинґ під карою. Коли котрий член не прийде а не докаже важної причини, чому не прийшов, підпадає карі, ухваленій товариством Укр. Клюбу, а коли незаплатить кари, то тратить всі права в товаристві Укр. Клюбу з виїмком шерів. Рівнож буде виключений з товариства Укр. Клюбу.

ЗА УРЯД: 39-40

Ів. Винник, голова; Й. Тимочко, кас.; М. Ганиш, писар.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Праця і капітал.

Між представниками зорганізованого робітництва і капіталу прийшло до порозуміня у взаїмних відносинах підчас війни. Услівя, яких покищо не подано в цілости до публичної відомости, предложено до підпису міністрови праці Вілсонови. О скільки звісно, головною основою сеї угоди є порозуміне щодо страйків. Представники робітництва мають звернути ся до членів своїх орґанізацій з просьбою, щоби робітники, заняті при воєнних роботах, не виходили на страйк, аж доки правительство не розслідить непорозумінь. В тій цїли покличеть ся до житя так зване Посередниче Бюро (мировий суд), до якого будуть входити представники праці, капіталу і правительства. — Між иншими справами прийшло також до порозуміня щодо робітничих юній. Обі сторони згодили ся, щоби ті промислові інституції, заводи, фабрики і т. п., які доси принимали до праці виключно юнійних робітників, придержували ся сеї засади і на дальше; знова ті промислові інституції, заводи, фабрики і т. п., які доси принимали до праці мішаних робітників, аби придержували ся сеї засади так довго, як довго не буде можливо доставити їм потрібного числа юнійних робітників. Робітничим юніям можна буде орґанізувати робітників і інтересовані компанії не мають робити в сих заходах юній ніяких перешкод. — Прийшло до згоди, що підчас війни платня за контрактові роботи („пісворк") не може бути знижена.

Ушановане президента Вілсона.

Президент Злучених Держав, Вудров Вілсон, згодив ся приняти почесний титул доктора прав на університеті в Кембрідж, Англія.

Смертність в армії.

Загальна смертність в американській армії на тутешнім континґенті за тиждень від 15. до 22. марта виносила 228 проти 180 случаїв смертности за попередний тиждень.

Привілеї для жовнїрів.

Конґрес перевів ухвалу, на основі котрої жовнїри народної армії дістануть всякі полекші і привілеї, щось в роді мораторії. Особу, яка тепер находить ся в американській армії, не вільно скаржити о ніякі залеглости, приміром за домашні меблі, шери, бонди і т. п. Не вільно переводити проти жовнїра акцій, на основі котрих він міг би стратити приміром фарму, яку він закупив, але ще не виплатив. Коли би щось подібне стало ся, то хтонебудь повинен повідомити про се „Вор Ріск Іншуренс Діпартмент" у Вашінґтонї, а сей займеть ся сею справою.

Жадають землї для жовнїрів.

Один нюйорський відділ Американського Союза Праці і Демократії ухвалив спільно з иншими орґанізаціями домагати ся від правительства дарувати по війні кождому американському жовнїрови, сухопутному і морському, 160 акрів землї у західних стейтах, коли він згодить ся їх управляти. Також ухвалено жадати, щоби правительство поставило на кождій такій фармі всї господарські будинки, закупило всї господарські знаряди і відтак продало то всьо жовнїрови на сплати за ціну коштів розходу. Обчисляють, що в Злучених Державах є 400,000.000 акрів такої землї, яку можна жовнїрам по війні дарувати у нагороду за се, що боронили вітчину.

Папіроска спричинила величезну шкоду.

В середу (27. марта б. р.) в Джервис Вейргавз Компани в Джерзи Сіти, Н. Дж., наступила пожежа, яка вирядила страшні шкоди; обчисляють їх на 1,500.000 долярів. Огонь перекинув ся на будівляні варстати зелїзничої компанії „Ірі" і знищив велике число возів і 20 льокомотив. Спершу власти думали, що се робота ворожих рук, через що й заарештовано кількох осіб, однак тепер є ознаки, що катастрофа наступила від згарка папіроски. На поліційну стацію, іменно, зголосив ся 53-лїтний Яків Альтман і зробив заяву, що він є відвічальний за сю катастрофу. Він працював у висше згаданім складі і цїлком случайно кинув згарок папіроски на експльодуючі матеріяли, від чого відразу повстала експльозія. Альтман є родженим горожанином Злучених Держав.

Нагорода за чисте угле.

Адміністрація опалу оповіщає, що від 1. цьвітня до 31. липня 1918 року компанії копалень твердого угля будуть діставати 20 центів в премії за кожду тону чистого угля.

Дрібні вісти.

В Шікаґо, Ілл., заарештовано Сіруса Кука, секретаря Союза Гуманности, на основі закона про шпигунство. Він написав нельояльну брошуру про участь Злучених Держав у війні.

Начальник села Ст. Мери, Огайо, оповістив мешканцям, що кождий з них мусить або йти до праці або на війну або до криміналу.

Федеральний сенат ухвалив 11,000.000 долярів на індіянські справи.

Нюйорські почти є так страшно перетяжені посилками, що головний почмайстер віднїс ся до міністерства почт з просьбою отворити в Ню Йорку додатково чотири почтові філії.

Міністерство рільництва віднесло ся до заряду зелїзниць з просьбою поробити всї заходи, щоби фармерам як найскорше доставити великі і малі замовленя збіжа на засів.

Підчас великої опалової кризи в краю один чоловік в Іллінойс порадив собі в той спосіб, що копав угле в пивници під своєю хатою...

Місто Ню Йорк має розпродати за 900,000.000 бондів третої позички свободи.

Італієць Антін Петріно, в Ню Йорку, підписав з готелевою корпорацією контракт, що заплатить їй $6,000 за се, що через десять лїт він буде провадити інтерес чищеня черевиків у 26-поверховім готели „Коммодор", при Лексінґтон евени і 42-гій улици в Ню Йорку. Пересічний загальний прихід з сього інтересу виносить 100 долярів тижнево.

Дирекція Пенсильванїйської зелїзниці внесла проєкт до міжстейтової торговельно-промислової комісії заборонити знижуванє цін їзди зелїзницею в лїтнім сезонї. Тимсамим якихось спеціяльних, звичайно знижених, проґулькових („екскуршен") цїн вже не буде.

Робітники в пакункових складах в Шікаґо, Ілл., виграли страйк. Компанія згодила ся на 8-годинний день праці, на один доляр денної підвишки і на рівну платню для мущин і женщин.

Міністер зелїзниць Вілїям МекАду, який є рівночасно міністром фінансів, платить як кождий инший за подорож зелїзницею. Він щойно вибрав ся з Вашінґтону до Вайт Сулфур Спрінґс, В. Вірджінія, на 5-дневний відпочинок, а відтак почне аґітаційну кампанію за третою позичкою свободи. На аґітацію він іде яко міністер фінансів, отже мусить платити за їзду зелїзницею.

В Ню Йорку заарештовано Еміля Ерба, уродженця Швайцарії, за поширюванє розкидок з написию: „Гот штрафе Вілсон" (покарай, Боже, Вілсона). Його віддано в руки лїкарів, аби вони ствердили його умовий стан.

Шістьсотна товпа в Костоктон, Огайо, виґнала на публичну площу около 30 підозрілих нїмецьких симпатиків і примусила їх цїлувати американський прапор і говорити: „до чорта з кайзером!"

Мешканці повіту Ґрімс в Тексас повідомили адміністрацію поживи, що до слїдуючих жнив вони не будуть уживати пшениці для домашних потреб.

Подорож до північного бігуна.

До Злучених Держав недавно приїхав з Европи капітан Рояльд Амундсен, дослідник полудневого бігуна, який тепер задумав вибрати ся в подорож до північного бігуна і там переводити наукові досліди. В тій цїли він побудував корабель, який виглядає наче куряче яйце. Амундсен назвав сей корабель „Мавде". Його залога буде складати ся із вісьмох осіб. Капітан Роальд Амундсен впевняє, що навіть найбільші леди не зможуть роздушити сей корабель, бо не будуть мати спромоги. Корабель є зроблений так, що коли леди будуть натискати на нього з чотирох боків, то він піднесеть ся в гору. Корабель має 900 тон тон містоти, довгий на 120 стіп, а в воді стоїть 40 стіп. Сим кораблем Амундсен думає вибрати ся в подорож до північного бігуна. Він думає виїхати в червни або липни сього року з Кристіянії (Норвеґія) і їхати здовж сибірського побережа. Свою подорож він розділив на сім лїт, отже до цивілізованого сьвіта він повернув би в лїті 1925 року. — До Злучених Держав він приїхав, аби тут набрати собі поживи на весь час своєї подорожи.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Нова мапа України.

Адміністрація швайцарської часописи „L'Ukraine" — як доносить ростівський „Призывъ" (ч. 12-13) — видала мапу України, границї котрої сягають — на сході поза Волгу; на заході поза Сян і Вепр; на півночи лінією: Пружани-Орел-Саратів; на полудни до Дунаю і половини Кавказу. Сю мапу мав перепродукувати в Києві і розповсюднювати її по всій Україні Союз Української Державности.

Реформа письма в Англїї.

В кількох народних школах в Лондонї заведено нову систему письма, знаного під іменем „друкованого", заступаючи ним дотеперішну систему Спенсера, уживану також в американських школах. Після нової системи дїти наслїдують характер друкованого письма. Ініціятори сеї системи кажуть, що вона є практичнїйша, бо не забирає стільки праці і часу, що дотеперішна. Нову систему письма було впроваджено найперше у військових заведенях для окалїчених жовнїрів, де практиковано, яка метода письма є найвигіднїйша для тих, які стратили праву руку. Вкінци порішено, що „друковане" письмо є найлекше для вивченя, є чисте, читке і скоре. Уживаючи сю систему, усуваєть ся богато праці учителеви і дїтям при відріжнюваню і научуваню двох письм, друкованого і писаного. Др. Л. Кімміне, головний інспектор наукового департаменту в Лондонї, назвав сю нову систему письма „письмом будучности".

Амнестія в Портуґалії.

Тимчасове правительство Портуґалії, сформоване по усуненю президента Мачара, оповістило амнестію для всїх політичних вязнів, привернене прав свободи преси всім загритим часописям і повне відчинене політичних клюбів. Рівночасно оголошено вибір нового президента републики, 77 сенаторів і 155 послів.

Японія мала поставити Хінам нові жаданя.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on April 1, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.)

Доносять з Пекіну, що Японія тайно предложила хінському правительству нові жаданя і всїми силами впливає на хінське правительство, щоби воно підписало отсю угоду: „З приводу, що на Далекім Сходї починають поширяти ся нїмецькі впливи, загрожуючи публичному спокоєви і загальному мирови, обі сторони годять ся — 1) підприняти спільні кроки в кооперації для стрічі сеї ситуації і — 2) для осягненя своїх цїлий обі держави назначують військову комісію, яка подрібно має обговорити конечні справи". З приводу сеї ноти в Хінах запанував страх, що се є замах Японії в цїли здобутя мілїтарної контролї над Хінами.

Дрібні вісти.

Війт в місцевости Сассарі (на Сардинії в Італії) зарядив конфіскату маєтку вартости 500.000 лірів, який належав до бувшого нїмецького адмірала Тірпіца.

Страйк зелїзничих машиністів в Арґентинї спаралїжував весь промисл в державі.

Анґлійське правительство заявило, що від 1. цьвітня 1918 року воно перестає міняти російські вартісні папери.

Ходять поголоски, що провінціональне правительство Альберти, Канада, візьме під державну контролю фризієрні.

Правдоподібно Франція покличе незадовго до війска тих, які мають ставати до асентирунку в 1919 році.

ВСЯЧИНА.

Ісляндія.

Про Ісляндію доносили недавно, що її сойм зажадав для краю більшої автономії і признаня там ісляндського прапора замісць данського. Таке жаданє поставив ісляндський сойм данському правительству, під власть котрого Ісляндія належить, і загрозив, що коли данське правительство не сповнить сих домагань, Ісляндія проголосить свою самостійність. З того приводу не зашкодить кинути оком і розвідати ся дещо про сей край. — Ісляндія, се великий остров на Північнім Ледовім мори. Лежить около 600 миль на захід від Норвеґії. Найбільша довжина острова є 300 миль, (так, як з Києва до Львова), а найбільша ширина виносить 200 миль (так, як з Тернополя до Берестя Литовського). Простір виносить округло 40.435 квадратових миль (більший ніж простір Галичини), на якім жиє около 85.000 душ населеня. — Остров сей є дуже гористий; в деяких місцях покритий снігом і ледами. Ледяні гори є навіть дуже високі; найвисші на полуднево-східнім побережу, де доходять до 6.410 стіп. Гори складають ся майже з вульканів. Найбільшим вульканом є Гекля, високий на 5.000 стіп. — З мінералів добувають тут сірку і деякі менше важні мінерали. Клімат в Ісляндії є легкий, але лїто є зазимне, через що не можна управляти ріллї. В полудневій части острова найдовший день триває 24 години, а найкоротший 4 години. В північних околицях в половині лїта сонце сьвітить цїлий тиждень, а зате в зимі ніколи не сходить. — Земля покрита головно травами, на яких випасають ся вівцї, серни і т. п. Промисл опираєть ся на домашних виробах. З краю експортують вовну, оливу, рибу, пірє і шкіру. — Населенє острова, се виключно мешканці скандинавських держав. Всї є протестантами. Ісляндія має свою власну автономію, почавши від 1874 року. „Альтінг" (сойм) збираєть ся два рази в році на наради в містї Рейкявік, яке є столицею острова. До сойму входить 36 послів, з котрих 30 вибирає населенє, а 6 іменує данський король. На чолї адміністрації стоїть міністер, іменований королем, але в дійсности найвисша власть належить до губернатора. — Сей остров почали заселювати мешканці Норвеґії в 870 році по Христї. Христіянство заведено там в 981 році, а законно принято його в 1000 році. По школах і в лїтературі принято латинську азбуку. Мова мешканців Ісляндії належить до найстарших скандинавських мов. Перед сьвітом Ісляндці заслужили ся сим, що відкрили Ґренляндський остров (в 983 році) а в 1000 році відкрили часть Америки. В 1264 році злучено Ісляндію з Норвеґією, а в 1380 з Данією.

З жовнїрського житя.

Нїмецькі жовнїри мають свої питомі слова, щоби назвати всї воєнні знаряди. Свій кріс вони все називають „другом", баґнет є в них „ножем від сира". Кватирмайстра називають „диктатором поживи". Найбільші нїмецькі гармати вони звуть „Товста Берта", а австрійські 30½-центиметрові гармати вони звуть „Велика Марія". Цікаві назви створено з початкових слів. Приміром букви Ф. А. К. („Фрайвіллїґес Автомобіль Корпс", добровільний моторовий корпус) звучать „Фарт-Аллес-Капут", що значить: всьо нищить до пня. Букви М. Ґ. К. („Машінен Ґевер Компанї", компанія машинових крісів) звучать „Морд Ґезельшафт Клюб", що значить: клюб товариства убийників. Ідентифікаційна карта нїмецького жовнїра є знана яко „білет до неба".

Почтарі в Портуґалії розносять в недїлю листи по церквах.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Т. Д., Ню Йорк, Н. Й. — Адреси свого полоненого брата, який має находити ся в котрійсь части бувшої Росії, Ви тепер не можете відшукати навіть за помочию тамошних часописий, бо почта відси на Україну тепер не доходить.